

Jyske Lov

I artiklen ””Jyske Lov” vender tilbage”, af Erland Kolding Nielsen, (*Magasin*, 2011:1, s. 19-31) var en del af afsnittet side 28: ’Hvad fik Sverige?’ desværre faldet ud.

Her følger afsnittet uden udfald:

Hvad fik Sverige?

I løbet af foråret 2010 var der jævnlig kontakt omkring spørgsmålet om, hvad Danmark kunne give igen for C 37. Den 20. maj kom rigsbibliotekar (siden 2003) Gunnar Sahlin og vicerigsbibliotekar Magdalena Gram på besøg i København, og der drøftedes forskellige muligheder, bl.a. efter svensk forslag et håndskrift i Den Arnamagnæanske Samling, der indeholdt kong Magnus Erikssons landslov fra ca. 1350, der lige som Jyske Lov er overleveret i knap 100 håndskrifter,²⁵ og efter dansk forslag forskellige pommerske kort fra slutningen af det 17. århundrede og en række fotoalbums i storfolioformat af svensk kongelig proveniens fra det 19. århundrede i Kort- og Billedsamlingerne. Kungliga Biblioteket fandt efterfølgende,

at kortene ”räcker inte riktigt till som byte”, og rigsbibliotekaren konsulterede da det svenske middelalderforskersamfund, der udtalte, at ”Magnus Erikssons landslag i Köpenhamn är inget hederligt byte mot Jyske Lov. Det enda jämbördiga är Södermannalagen: Ny Konglig Samling (NKS), Quarto 2237 i Det Kongelige Bibliotek i Köpenhamn”!²⁶ Magnus Eriksson ”Smek” (1316-74) arvede som treårig den norske trone og blev senere valgt til konge af Sverige. Hans blivende indsats i Sverige var udstedelsen af to rigs- og en række landskabslove.

Noter

25 AM 51, 4to, ca. 1400, lovdelen muligvis lidt ældre.

26 Mail af 3.6. 2010, KBs j.nr. 2009-026308.

Kronik

Kulturkalender

Kulturkalenderen, der udkommer som del af *Diamanten*, giver et samlet overblik over sæsonens udstillinger, koncerter, foredrag og arrangementer. Det samme gør den elektroniske kulturkalender, som findes via adressen <www.kb.dk>.

Bøger og bibliotek

De Vises Sten

til Det Kongelige Bibliotek

15. Juni Fonden overrakte 10. maj 2011 det originale manuskript til H.C. Andersens eventyr *De Vises Sten* til Det Kongelige Bibliotek.

Manuskriptet til det, der formodes at være det sidste større H.C. Andersen-manuskript i privat eje, har været omsat som spekulationsobjekt på det private marked flere gange siden 1999 til en pris, der gør det til det dyreste H.C. Andersen-manu-

Bestyrelsen for 15. Juni Fonden Jette Baagøe, Helene K. Hjenner, Niels Heering og Hans Jørgen Rasmussen overrækker originalmanuskriptet til H.C. Andersens eventyr *De Vises Sten* til direktør for Det Kongelige Bibliotek, Erland Kolding Nielsen.

skript nogensinde.

Efter den seneste auktion, hvor manuskriptet endte med at blive trukket tilbage, købte 15. Juni Fonden manuskriptet direkte af den daværende ejer med det formål, at manuskriptet bevares og stilles til rådighed for offentligheden. Fonden overdrog derfor manuskriptet til Det Kongelige Bibliotek som donation.

Eventyret, der behandler troen, der løser livets og dødens gåde, er skrevet i efteråret 1858, mens H.C. Andersen opholdt sig på Basnæs Gods ved Skælskør. Det udkom første gang samme år i *Folkekalender for Danmark 1859*.

Ovrrækkelsen blev markeret med en festforelæsning på Det Kongelige Bibliotek tirsdag den 10. maj 2011.

Eventyret kan læses på Arkiv for Dansk Litteratur: www.adl.dk.

Konserveringen af

Carl Nielsens manuskripter afsluttet

Maj 2011 betød afslutningen af en 20 år lang konserveringsproces af Carl Nielsens nodemanuskripter og tekster. Bevaringsafdelingen påbegyndte opgaven i forbindelse med klargøringen til *Carl Nielsen Udgiven*, der blev i gang sat i 1993. Opgaven har været opdelt i mindre portioner, og samlingen er på i alt ca. 8 hylde-meter.

Undervejs i konserveringen er forskellige metoder anvendt, alt efter den nyeste udvikling inden for papirkonservering. I begyndelsen var det kutyme at ”laminiere” de nodeark, der var af en meget sprød papirkvalitet, med en 1-2 gram/m² Japanpapir og hvedestivelse for at stabilisere arkene, så de kunne håndteres. I de senere år er kun udfyldning af manglende hjørner og partiel stabilisering af særlige skrøbelige kanter på nodearkene foretaget

med 2 gram/m² Japanpapir, og en digitalisering er blevet prioriteret, for ad den vej at give adgang til materialet for brugerne og mindske håndteringen af de noder, der er særlig skrøbelige.

Carl Nielsen har anvendt forskellige kvaliteter af nodepapir, nogen desværre med lav pH-værdi, hvilket betyder, at dette med tiden nedbrydes, bliver sprødt og let knækker ved håndtering.

Samlingen har tidligere været opbevaret i ældre magasiner, men opbevares i dag i en af Det Kongelige Bibliotekets klimastyrede sikringsboks, hvor temperaturen holdes på 16 C° og den relative luftfugtighed på 45 %. At temperaturen holdes nede medvirker til en langsommere kemisk nedbrydning af værkerne, end hvis de var blevet opbevaret ved stuetemperatur.

For de værker, der har været indbundet på Carl Nielsens tid, er indbindingen bibeholdt og restaureret.

Alt materiale er emballeret i syrefri æsker for at skabe det mest optimale opbevaringsmiljø.

Hamburgbiblen optaget på UNESCOs liste over verdens kulturarv

En af de Kongelige Biblioteks største skatte er blevet optaget på UNESCOs liste over unikke, skrevne kilder i verdens kulturarv, der svarer til *World Heritage List* over de jordfaste mindesmærker. Det er en anerkendelse, Det Kongelige Bibliotek hilser velkommen og finder fuldt berettiget. Det drejer sig om et håndskrift fra middelalderen, en latinsk bibel fremstillet til domkirken i Hamburg år 1255. Håndskriftet er stort i alle henseender, så stort, at dets 700 blade af pergament måtte fordeles på tre bind, hvert af dem en halv meter højt og med en samlet vægt på 40 kg.

I middelalderen anså man bibelen for

Som en del af UNESCO's Memory of the World program fra 1992 etableredes et register over umistelige dokumenter, det vil sige værdifulde historiske dokumenter, bøger, arkivalier og audiorisuelle dokumenter, med enestående betydning for hele verden. Senest tilkomne dokument i dansk besiddelse er Hamburgerbiblen fra 1255, der er blevet optaget på listen i 2011, sammen med bl.a. Thor Heyerdabls arkin, Leo Tolstojs manuskripter og Book of Kells, irsk evangelie-håndskrift fra 800. Tidligere er H.C. Andersens breve og manuskripter, Søren Kierkegaards arkin, Linné-samlingen samt Inkakroniken – *El primer nueva coronica y buen gobierno* – alle beroende i Det Kongelige Bibliotek, blevet optaget på listen.

Helligåndens værk. I *Hamburgbiblen* er det dog først og fremmest håndens værk, der fascinerer. Og tydeligvis fascinerede den lille gruppe mennesker, der sørgede for, at den blev til. Vi kender kun de to ved navn: Bertoldus, der var dekan for domkapitlet

og betalte udgifterne, og Karolus, der som skriver førte pennen gennem de tre binds mere end 11 kilometer lange tekst. Resten, bl.a. malerne, er forblevet anonyme. Men bedre end at kende dem ved navn er det at kende dem på deres arbejde. De selv tragtede ikke efter navnkundighed, men efter at udøve deres håndværk så godt det kunne gøres, og det lykkedes.

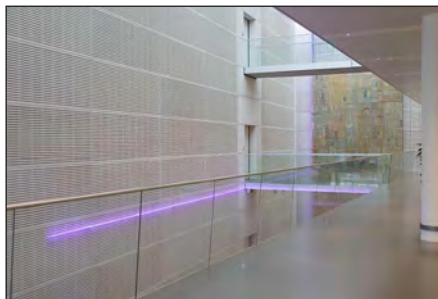
Lige så utilgængelig denne latinske bibel er for moderne mennesker på grund af sproget, lige så nem er den at gå til på grund af dens billeder. Igennem de tre bind er der strøet næsten 100 illustrationer. I dem er de bibelske beretninger omsat til billedsprog, og kender man ikke lige historien, kan man blot frydes ved den utrolige kunsthåndværk og fantasi, øjet møder i disse billeder, der ikke kun viser motiver fra bibelen. Helt specielt for *Hamburgbiblen* er nemlig en sekvens af billeder, der viser, hvordan en bog blev til i middelalderen. Alle stadier er med: fremstillingen af pergament, tilskæringen af materialet i ensartede ark, linjeringen af hver eneste side, selve skriveprocessen og, til sidst, malerens arbejde.

Hamburgbiblen blev erhvervet af Det Kongelige Bibliotek på auktionen over det hamburgske domkapitels trykte og håndskrevne bøger i 1784.

Se iøvrigt: Erik Petersen: "Bartholdus' bibel. Bøger, billeder og bogstaver i et håndskrift fra 1255", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 32, 1993, ss. 7-38.

Kunstværk af Martin Erik Andersen

En ny kunstneriske udsmykning på Det Humanistiske Fakultetsbibliotek er udført af den danske kunstner Martin Erik Andersen (f. 1964) og er et monumentalt, navnløst værk opført i bibliotekets atrium

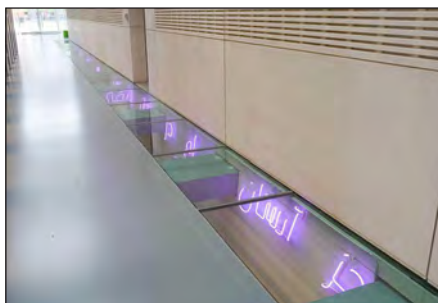

med grene ud i hele bygningen.

Værket blev indviet 11. september 2009. Det har været to og et halvt år undervejs og har i processen involveret 12 menneskers arbejde. Det er finansieret i et samarbejde mellem Statens Kunstfond og Det Kongelige Bibliotek.

Selve kunstværket er en spektakulær installatorisk åben helhed, som sammenfletter sted, reliefpanel, multimedieprojekt og neonlys i åbent samspil.

Værkets hoveddel, reliefpanelet, består af store ornamenterede silikonepaneler – manuelt og skulpturelt bearbejdet ned i den mindste detalje – mere konkret af ca.

110.000 silikonedele skåret i hånden. På én gang monumentalt og detaljeret intimt. Værket er delvist gennemlyst af violette neonrør, som samtidig er installeret tre andre steder på biblioteket: Udendørs ved nedkørselsrampen, indendørs i første sals niveau på væg og gangbro, samt i kælder-

plan synligt gennem solide glasplader i gulvet.

Inspiration til værket er Ardabiltæppet, som er et klassisk og berømt persisk tæppe fra 1540. Man formoder, at det tog tre-fire mestervævere ca. 4 år at væve tæppet. Det har været Martin Erik Andersens hensigt at skabe et værk i samme ånd og format som tæppet (10,51 x 5,34 m), ornamenterne og mønsteret fra originalen er i det nye værk omfortolket og udskåret i silikone.

Neonrørene i kælderplanet er udført som en nutidig persisk gendigtning af en tekst som er indvævet i selve tæppet. Teksten er et gammelt sufi-citat og lyder således i dansk oversættelse/gendigtning: ”Ingen anden nåde end dette dit dørrin, intet andet ly end denne din dør”. Teksten fungerer som en slags katalysator for hele installationen og placerer, ifølge kunstneren selv, mennesket og kunsten i et rum med flere muligheder og uden sikkerhed i en overgang mellem rum – på et dørrin. Kunsten resulterer i denne forbindelse i en flydende strøm af spørgsmål, hvor citatet ligger op til flere tolkninger i stedet for entydige svar.

Det Kongelige Bibliotek på nettet

Nu kan de danske bladtegninger ses online

Allerede nu kan man fornøje sig med de første knap 8.000 danske tegninger og opleve den journalistiske bladtegners skildringer og besyv til gårsdagens store og små begivenheder.

Bladtegnermuseet er i gang med at

Tegning af Poul Holck (Museet for Dansk Bladtegning).

registrere og digitalisere mere end 40.000 bladtegninger. Tegninger fra pressefrihedens indførelse og frem til i dag.

Bladtegnermuseet begyndte det store registreringsprojekt med at tage hul på det godt 8.000 ”Dagens tegning” af *Politikens* Bo Bojesen. Tegningerne har museet fået af kunstneren selv. Museets samling på 2.500 tegninger af Henning Gantriis inkl. hans sribetegning ”Livets gang i Lidenlund” kan allerede ses.

Berlingskes Erik Werner har også doneret sine politiske satire-tegninger. De er også undervejs, så alt i alt vil museet præsentere et overflødigshorn af gode bladtegninger, der kan beskues og læses om på Det Kongelige Biblioteks hjemmeside www.kb.dk.

Velkommen og god fornøjelse til en stund med bid og vid og et lille smil.

Meget tidligt undervejs i det store arbejde med at opbygge museet og dets samlinger blev det klart, at tegningerne måtte ordnes, digitaliseres og registreres, for at Bladtegnermuseet og Det Kongelige Biblioteks publikum skulle få glæde og gavn af den unikke originalsamling.

Dette omfattende arbejde kunne kun

gennemføres med fondsmidler, og dette lykkedes.

I 2009 modtog Museet for Dansk Bladtegnning to store bevillinger fra henholdsvis A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal og fra Ny Carlsbergfondet, der tilsammen muliggjorde en igangsætning af et ordnings-, digitaliserings- og registreringsprojekt af den store, nationale samling af danske bladtegninger.

I projektet blev fire samlinger udvalgt til at blive digitaliseret og registreret komplet. De øvrige samlinger bliver ordnet, og ca. 20% heraf udtages til digitalisering og registrering. De resterende 80% vil blive ordnet efter genrer, optalt og registreret med information om tilgængelighed i samlingen.

I alt vil ca. 40-45.000 originaltegninger således blive tilgængelige på nettet med fyldestgørende oplysninger.

De fire komplette samlinger er:

Bo Bojesens ”Dagens tegning”, *Politiken*;

Henning Gantriis’ ”Livets gang i Lindenlund”, *Politiken*;

Folketingets Samling af bladtegninger;

Erik Werners ”Dagens tegning”, *Berlingske Tidende*.

Det vil yderligere blive muligt via nettet at købe scanninger af tegningerne til publicering. Ophavsretten tilhører naturligvis bladtegneren eller dennes arvinger i henhold til lov om ophavsret.

Den Arabiske Rejse 1761-1767: ekspeditionen i Det Kongelige Biblioteks samlinger og på www.kb.dk

Den Arabiske Rejse (1761-1767) bragte mange skatte til Danmark, ikke mindst mere end hundrede håndskrifter, som i dag indgår i Det Kongelige Biblioteks samlin-

ger. På www.kb.dk findes links til introducerende tekster om baggrunden for ekspeditionen m.m., men også mere om de samlinger, hvor håndskrifterne indgår, og links til digitale faksimileudgaver, hvor man selv kan blade i dem – her og nu, eller hjemme på sin egen computer!

Fotografen Sven Türck

”Verden har fået et fotografiansigt” skrev den tyske kulturteoretiker Siegfried Kracauer i 1927. Han reagerede med betænkelighed på det stigende antal fotografier i aviser og blade, men billederne var kommet for at blive, og de blev endnu flere. I Danmark bidrog bl.a. reklame- og illustrationsfotografen Sven Türck (1897-1954) i 1930’erne og 40’erne til et nyt massemedialt danmarksbillede.

Efter Türcks død overgik en stor samling af negativer og positiver til Kort- og Billedafdelingen på Det Kongelige Bibliotek. Biblioteket har nu digitaliseret over 4.000 af disse optagelser og tilgængeliggjort dem på nettet.

I Türcks billeder får vi et indtryk af 1930’erne og 40’ernes samfund. Byerne er vokset, og landbokulturen er allerede fjern for mange. Kontorister og ekspeditricer cykler gennem gaderne eller nyder fritiden

Pæreskuder over for Børsen. En pæreskude er et mindre (sejl) fartøj, der anvendes til transport af frugt og andre fødevarer, som delvis forhandles direkte fra fartøjet. Fotograf: Sven Türck.

Taget tækkes. Fotograf: Sven Türck.

på stranden. Slotte og herregårde er nu turistmål, bindingsværk gøres til nationalromantik, og der skyder nye byggerier op i funkisstil som Hotel Astoria ved Københavns Hovedbanegård og Blidah Park på Strandvejen.

Fotografen er dokumentaristen, der er med, når børnene hinker i gården, eller sneen flyger blandt julehandlende på Strøget. Han fanger sollyset og søndagsstemningen under trækronerne i Dyrehaven, og han optager et antal af billeder af historiske bygninger, moderne arkitektur, havne, broer osv. Han vælger sine motiver med omhu og med det sigte at fastholde det smukke, det glade og frie. 1930'ernes krise, massearbejdsløshed og sociale nød findes ikke i Türcks univers.

Türck er også en dygtig instruktør, og ofte lader han det ikke blive ved udvælgelsen af motiver. Han iscenesætter murere,

ølkuske og mejerister i arbejde, bedsteforældre, børn og børnebørn om juletræet og solbrune unge kvinder i klitterne. Man ville ikke blive overrasket, hvis de pludselig brød ud i sang som i samtidens populære folkekomedier på film.

Grænsen mellem dokumentation og iscenesættelse er som altid svær at drage. Det interessante ved Türcks billeder er, at vi her er i billedkulturens barndom. Dengang verden fik sit fotografiansigt. Og solskinspigen, som i Otto Gelsteds *Reklameskibet* smilte sit Odolsmil.

Islandske jubilæer

Den 17. juni 2011 var tohundredeåret for den islandske nationalhelt, sprogforsker, politiker og meget mere Jón Sigurdssons fødsel (1811-1879). Det Kongelige Bibliotek fejrede dagen ved at åbne en webudstilling om Jón Sigurdsson og hans betydning for Island samt hans forhold til andre intellektuelle i København. Udstillingen fortæller også om Islands Universitet og dets biblioteker – universitetet havde jubilæum senere i 2011.

Udstillingen sætter især fokus på de forbindelser med Danmark, der kan dokumenteres i Det Kongelige Biblioteks samlinger.

Mere Blixen online

I lighed med *Syv fantastiske Fortællinger* og *Den afrikanske Farm* udkom også Karen Blixens tredje hovedværk først på engelsk (*Winter's Tales*, 1942), og efter fem års arbejde med den engelske version gik Karen Blixen i gang med den 'omskrivning', der resulterede i den danske, der udkom på Gyldendals Forlag samme år. I Karen Blixens arkiv er bevaret talrige manuskripter, der dokumenterer den proces, der gjorde *Vinter-Eventyr* til et 'originalt' dansk værk i

Winter's Tale *udkom* også i 1942 i en *handy specialudgave, beregnet for soldaterne i den amerikanske bår og flåde!*

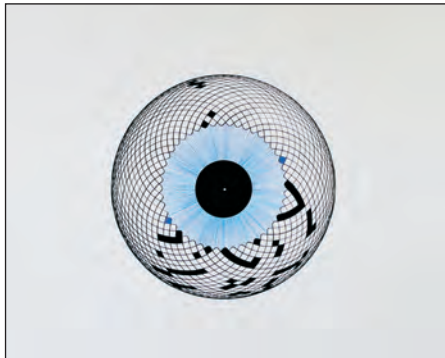
forhold til den engelske version.

Det manuskript, der er valgt til denne online-udgivelse består af de 11 'eventyr', indbundet særskilt i brunt karduspapir med en hvid mærkat med titel og nummer på forsiden. Der er tale om en renskrift på grundlag af Karen Blixens mundtlige 'oversættelse' med håndskrevne tilføjelser og rettelser.

Udstillinger

eva+adolf

Eva Tind Kristensens værker fra hendes bog *eva+adolf* (Gyldendal marts 2011). Udstillingen bevægede sig på grænsen imellem billedkunst og lyrik, idet det skrevne ord fik lov til at spille sammen

med billeder og tegninger i en på én gang legende og alvorlig udforskning af

identiteten.

Titlen er et ordspil, der dels henviser til kunstnerens eget navn og dels til Adolf Hitler og Eva Braun. Samtidig mindede formen mest af alt om noget, en skolepige kunne finde på at skrive i sit kladdehæfte. Titlen opsummerede meget godt den flertydighed, der karakteriserer Eva Tind Kristensens værk, hvori hun forener ellers så uforenelige størrelser som barn-doms minder og nazisme.

Instruktioner i at fremstille bh'er og partere grise fandt også vej ind i udstillingens virvar af krydsreferencer. Eva Tind Kristensen trækker ofte på sine egne erfaringer som adoptivbarn fra Korea, og den følelse af en splittelse af identiteten, der følger med at føle sig dansk uden at se dansk ud.

Eva Tind Kristensen blev i 2009 tildelt Klaus Ribbjergs debutantpris for lyrik, for bogen *DO*, der blandede lyrik og mindre tekststykker med originale kunstværker og dokumentarisk materiale.

Udstillingen var skabt af Eva Tind Kristensen i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek.

Entrégalleriet, 7. juni 2011 - 6. august 2011.

Det enkle udtryk

Peder Nyman, Politiken

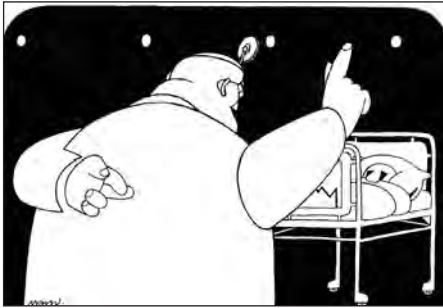
1940 - 2001

Peder Nyman blev i 1959, umiddelbart efter årene på Kunsthåndværkerskolen, ansat på *Politiken*, hvortil han var fast knyttet i mere end 40 år, indtil sin alt for tidlige død i 2001, 61 år gammel.

Peder Nymans store talent foldede sig hurtigt ud i avisen, hvor han blev et fast holdepunkt på leder- og debatsiderne med sin markante, sort/hvide aviskunst.

Med en klarhed, som er forundt

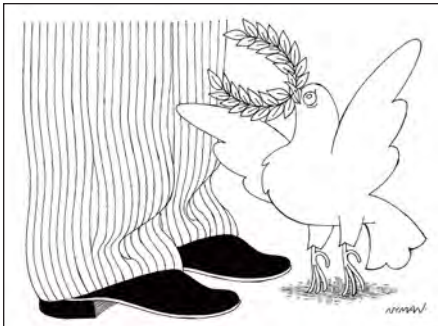

de færreste, evnede han at formidle et læserbrev eller et debatindlægs indhold og budskab loyalt og stringent, uden dog at undlade sig bladtegnerens ret til at kommentere eller satirisere over emnet.

Nyman udviklede sit fornemme billedsprog til en enkelhed, der gjorde hans tegninger til nogle af de hurtigst aflæste i avisen. Nærmest ikonagtigt kunne han stilisere udtrykket i sine tegninger og kunne ved at gentage faste symboler som eksempelvis uglen hele tiden udvide og forfine forståelsen af indholdet i f.eks. et debatindlæg.

Læserne var med hele vejen, forstod ubesværet at tolke Nymans 'sprog' og dermed opleve at blive ledt på vej i artiklen eller debatindlæggets mission eller problemstilling.

Peder Nyman hørte til *Politikens* fremragende stab af bladtegnere og var med i de gyldne år, hvor avisen foldede sig ud

til at blive måske Danmarks grafisk set smukkeste avis. En avis hvor bladtegnerne spillede en ikke ubetydelig rolle i hverdagens formidling af store som små historier og begivenheder. Her var Nyman med i forreste række i mere end fire årtier.

Museet for Dansk Bladtegnning har modtaget en meget stor donation af Peder Nymans tegninger og ønskede med denne ophængning at vise, hvad man kan på et stykke papir med lidt sort tusch og et stort talent.

Bladtegnergangen, 9. juni - 27. august 2011.

Klædt på til skindet – badetøj i 150 år

Med sommeren for døren og forhåbentlig en badetur i ny og næ kunne man se en udstilling om badning og badetøj i et historisk perspektiv.

Sommerudstilling på Det Humanistiske Fakultetsbibliotek, Njalsgade.

Gregory Crewdson: *Untitled (The Father)*. Fra serien *Beneath the Roses*, 2007.

Gregory Crewdson: In a Lonely Place

Det er langt fra Amerikas åbne vidder, der skildres i serien *Beneath the Roses*, der vises i udstillingen *In a Lonely Place* af den amerikanske fotograf Gregory Crewdson. Snarere er det den klaustrofobisk ensomme atmosfære, som man fx også ser i maleren Edward Hoppers melankolske amerikabilleder.

Hos Crewdson krydres den hjertegribende skønhed og melankoli af en mareridtsagtig stemning af fortrængninger og begær.

Værkerne i *Beneath the Roses* er imponerende iscenesatte tableauer, der balancerer mellem det maleriske og det filmiske. Og Crewdsons arbejde med de enkelte værker ligner da også næsten en filmproduktion med omhyggeligt konstruerede kulisser og snesevis af medvirkende ved hver optagelse.

I skarp kontrast hertil står serien *Fireflies*, små undselige sort/hvid fotografier, hvor Crewdson lader lyset fra ildfluers parringsdans tegne et næsten håndgribeligt billede af det samme ensomme fortrængte begær.

Crewdsons seneste serie *Sanctuary* er optaget i den legendariske italienske filmby

Cinecittà. Denne gang laver Crewdson dog ikke iscenesættelser. Tværtimod vender han et tilsyneladende dokumentarisk fotografisk blik på selve filmbyens efterladte kulisser. Resultatet er en slående skildring af den postmoderne virkelighed i et klassisk fotografisk sprog af enestående skønhed.

Udstillingen er produceret af Det Nationale Fotomuseum i samarbejde med Kulturhuset, Stockholm og C/O Berlin, Berlin.

Artist's talk med Gregory Crewdson fredag 23. september kl. 17.

Det Nationale Fotomuseum, 23. september 2011 – 28. januar 2012.

Gregory Crewdson: *Untitled* fra serien *Sanctuary* 2009-2010.

Foredrag m.v.

Efterårets foredragsrække i Diamanten:

Nobelprisen – kunsten at tænke stort!

Foredragsrækken sætter fokus på en række legendariske Nobelprismodtagere, skabelsesprocessen bag de store resultater og diskussionerne, der altid følger udde-lingen af verdens mest prestigefyldte pris.

I år er det 110 år siden, den første Nobelpris blev overrakt, og når man dykker ned i historierne bag nobelprismodtagerne, er deres resultater ofte blevet til på mirakuløs vis: held, vilje, tilfælde, vildveje, afveje, mod og en utrættelig energi. Her er tale om kreative hjerner, der har været besatte af at skabe – ligesom deres kolleger i kunstens verden, hvor litteraturprisen er den eneste repræsenterede i nobelud- delingen.

Arbejdet mod den geniale opfindelse eller det kunstneriske værk har ofte været ledsaget af personlige kampe. Og selv om de var ”verdens klogeste” inden for deres felt, var det som om mange af dem tabte overblikket, når det gjaldt deres private liv.

Med fem Nobelkategorier som om- drejningspunkt vil en række eksperter for- tælle om, hvordan Nobelpristagerne nåede

Alfred Nobel (1833-1896), svensk kemiker, ingeniør og dynamittens opfinder. Alfred Nobel er i eftertiden bedst kendt for bestemmelserne i sit testamente angående anvendelsen af hans enorme formue til oprettelsen af Nobelpriserne.

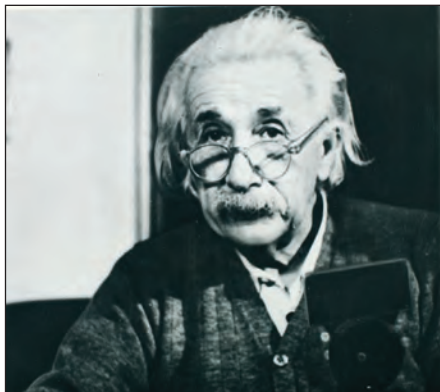
frem til deres epokegørende resultater og hvilke konsekvenser, det politiske mod og forskningen fik for verden. De vil samtidig berøre hvilke dramatiske personlige skæb- ner, der ofte fulgte med det geniale – alt dette med film, billeder og andet doku- mentarisk materiale, så fortællingerne om Nobelprismodtagerne bliver mangfoldige og levende.

Nobelprisen i fysik – Albert Einstein

onsdag 24. august

”We can’t solve problems by using the same kind of thinking we used when we created them” – Albert Einstein

Albert Einstein modtog Nobelprisen i fysik i 1921 og huskes i dag for meget mere end sin relativitetsteori og beskrivel- sen af den fotoelektriske teori.

Albert Einstein (1879-1955).

Han er en af de mest citerede personer i alt lige fra faglige tidsskrifter til livsstilsfi- losofi.

Trods sin epokegørende forskning og livskundskab betød samme, at han i sit eget liv måtte lide store menneskelige tab og ofre.

Ved Helge Kragh, videnskabshistori- ker, professor og forfatter til bl.a. *Einsteins Univers* (2008).

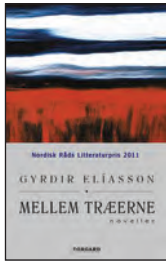
International forfatterscene

Gyrðir Elíasson

Island

tirsdag 30. august 2011

”Der er tale om stilistisk ordkunst på et højt niveau som skildrer indre og ydre trusler i dialog med verdenslitteraturen”. Sådan lød ordene fra bedømmelseskomiteen for Nordisk Råds Litteraturpris, da man i april 2011 offentliggjorde årets vinderværk, novellesamlingen *Milli trjáanna* (2010, *Mellem træerne*) af Gyrðir Elíasson (f. 1961). I august 2011 kunne den islandske forfatter opleves på International Forfatterscene.

I *Mellem træerne* væves 47 noveller ind i hinanden, og Gyrðir Elíasson henviser til tidligere tekster i forfatterskabet såvel som til ældre litteratur, ikke mindst nordisk. Elíasson har siden sin litterære debut i 1983 bygget et ejendommeligt univers op, hvor de enkelte tekster virker ved den helhed, de indgår i, og man kan se Elíassons produktion som en uendelig tekst i konstant udvikling, hvor personer og omgivelser går igen fra værk til værk.

Gyrðir Elíassons forfatterskab er desuden karakteriseret ved en skarp humor og drømmeagtige stemningsbilleder af magi, melankoli og uhygge, som han anvender i fortolkningen af hverdagssituationer. Hans værker indeholder ikke megen handling, men er i stedet bygget op omkring sanse- lige øjeblikke, konserveringer, ofte med udspring i barndomserindringer.

Gyrðir Elíasson på International Forfatterscene er arrangeret i samarbejde med Norden i Fokus.

Andre arrangementer

Ny debatscene

Salon i Diamanten

Det Kongelige Bibliotek starter en ny debatscene under overskriften *Salon i Diamanten*. Som enhver ægte salon er der en kvinde i centrum! Lotte Hansen, cand.scient.pol. og journalist, leder samtalerne og sørger for at trække de mest interessante pointer og tanker ud af det panel, der sættes på scenen og det publikum, der samles i salen.

Hvor International Forfatterscene har fokus på litterære værker, skal den nye salonscene bruges til at diskutere vores virkelighed, som den ser ud lige nu. Hvorfor er kulturen i dette land blevet henvist til 3. halvleg? Hvorfor er kunstverdens stemmer ikke en helt naturlig del af den offentlige diskussion? Hvorfor er debatkulturen efterladt til medier, der jager hurtige konfrontationer og modsætninger, der med vold og magt er stoppet ned i to kasser med ”for” eller ”imod”? Hvorfor oplever vi alt for ofte selvsvingsramte modsætningsdiskussioner, der lukker sig om sig selv?

Med denne nye scene skal kulturen, kunsten og dens repræsentanter og deres tanker genfødes som den ilt, samfundet behøver for at udvikle sig i både gode og dårlige tider. Kendte og ukendte stemmer skal mødes. Stemmer som har noget på hjerte og som måske har en fælles sag? Måske forskellige standpunkter? Men med det fælles mål at producere nye erkendelser, ny viden og inspiration på baggrund af dugfriske målinger fra *Epinion*, der om morgenen samme dag har målt danskernes holdninger til de problemstillinger, der senere på dagen skal debatteres.

Amatørerne kommer!

mandag 5. september 2011

De er overalt i tv, amatørerne! Er de professionelle sendt helt ud i kulden? Hvorfor skælder politikerne ud på eksperterne og kan vores demokrati klare sig uden? Hvorfor er det så problematisk, at folk brænder for noget og har sat sig ind i stoffet? Er man i dag et mere respekteret sandhedsvidne, hvis man ikke aner, hvad man snakker om?

Lotte Hansen ledede debatten mellem: Georg Metz, tidl. chefredaktør på *Information*, foredragsholder og forfatter; Ulla Tofte, festivalchef *Golden Days*, debattør og foredragsholder Adrian Lloyd Hughes, tv-vært på bl.a. *Kulturkøbing* og *Smagsdommerne* på DR2; Nick Hækkerup (S), skatteordfører; Maarten van Engeland, adm. direktør hos ISS og formand for bl.a. *Virksomhedsforum for Socialt Ansvar* – VFSA.

Et Øieblik

Scenen for levende litteratur

Efter det arabiske forår

torsdag 29. september 2011

Hvad betyder oprørene for regionens udvikling som helhed? Syrien koger – hvor længe kan Assad holde på magten? Og hvad sker der, hvis han knækker? Bliver oprøret i den arabiske del af Mellemøsten den iranske grønne revolutions redning? Hvad bliver USA's nye rolle Mellemøsten? Og hvordan vil de nye regimer tackle Israel fremover?

Seniorforsker, cand.mag. Lars Erslev Andersen, MSc, MA Leila Stockmarr og journalist, BA Sune Engel Rasmussen er blandt bidragyderne til den nye bog *Arabisk Forår: Baggrund og konsekvenser* om de dramatiske begivenheder i Mellemøsten. De tre eksperter gav deres bud på de mange spørgsmål, som begivenhederne

Hamsa er en populær amulet over hele Mellemøsten og Nordafrika. Hamsa er det arabiske ord for 'fem'. Den kaldes også Fatimas hånd efter profeten Muhammads datter.

har rejst.

Lars Erslev Andersen er en af Danmarks mest brugte eksperter i Mellemøsten og terrorisme.

Leila Stockmarr og Sune Engel Rasmussen er to upcoming analytikere med ekspertise i hhv. Israel-Palæstina og Iran.

Ordstyrer var journalist, antropolog og Libanon-ekspert Anne Henderson.

Arabisk Forår: Baggrund og konsekvenser udgives af *Nyhedsmagasinet RÆSON* i samarbejde med DIIS (Dansk Institut for Internationale Studier).

Seminar om Czelaw Milosz

tirsdag 23. august 2011

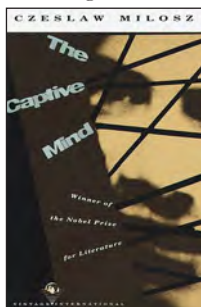
I år er det 100 år siden, den polsk-litauiske forfatter og Nobelprismodtager Czeslaw Milosz blev født. Det markeredes med et seminar om den "glemte" nobelpristager – et seminar om hans samtid, liv og litteratur.

I august udkom et af Czeslaw Milosz' hovedværker, *En hund ved vejen*, som dermed for første gang foreligger på dansk. *En hund ved vejen* er en samling refleksioner af en forfatter, som med den tyske forfatter Heinrich Bölls ord, skabte et "værk fuldt af skræmmende indsigter, som ingen kan unddrage sig." Czeslaw Milosz er ganske enkelt et af det forrige århundredes største europæiske forfattere.

Czeslaw Milosz (1911-2004) blev født i Litauen og voksede op i mellemkrigstiden. Han gjorde tjeneste i det kommunistiske Polens diplomati, men brød med regeringen og hoppede af i Paris i 1951 og søgte asyl i Frankrig. I 1960 emigrerede han til USA og fik amerikansk statsborgerskab. Efter en årrække vendte han tilbage til Polen og levede sine sidste år i Krakow.

I 1980 modtog Milosz Nobelprisen i litteratur, derudover har han modtaget Den Europæiske Litteraturpris og er blevet tildelt en række æresdoktorgrader bl.a. fra Harvard University. Milosz er ud over sine digte måske nok mest kendt for den nonfiktive bog *The Captive Mind* (*Sindet i lænker*), der handler om moral og intellektuelle konflikter under totalitære styreformers og repressive regimer.

På sporet af H.C. Andersen

tirsdag 23. august 2011

Iført H.C. Andersen-kostume guidede skuespilleren Christian Steffensen gennem gader og stræder, hvor han på velvalgte steder gjorde holdt, og læste op

fra historierne, erindringerne, digte, breve, eller sangen af eventyrdigterens elskede sange. En herlig byvandring med historiens vingesus i selskab med Christian Steffensen og H.C. Andersen.

Musik

Ulf Wakenius / Pierre Boussaguet / Alex Riel

In honour of NHØP

torsdag 7. juli 2011

Den Sorte Diamant bød i anledning af *Copenhagen Jazz Festival* på en ganske særlig trio. Den svenske superguitarist Ulf Wakenius, den franske kontrabassist-virtuos Pierre Boussaguet og den danske trommeslager par excellence Alex Riel aflagde et eksklusivt besøg for at mindes og ære den afdøde jazz-legende, kontrabassisten Niels-Henning Ørsted Pedersen (1946-2005).

De tre venner havde valgt at dedikere første sæt til deres fælles ven, inspirationskilde og kollega, NHØP. Både Wakenius

Niels-Henning Ørsted Pedersen med Oscar Peterson Trio 1971 i Aachen. NHØP var medlem af Oscar Petersons trio 1973-1986 og blev tre gange kåret som årets bassist af det internationale jazztidsskrift Downbeat. Han fik Nordisk Råds Musikpris 1991. Fot. Paul Spürck, Wikipedia.

og Riel har spillet i NHØP's egne trioer og har derfor særlig tætte personlige og musikalske bånd til legenden, som afspejler sig i deres musikalske udtryk og den respekt, hvormed de fremfører hans værker. I koncertens første del spillede trioeren derfor

primært værker fra NHØP's eget repertoire. I anden afdeling var fokus på at præsentere de tre medlemmer af trioen med udvalgte stykker, som de hver især sætter særlig pris på. Heri indgik også kompositioner af Wakenius og Boussaguet.

De tre musikere er alle internationalt anerkendte med rige erfaringer i bagagen. Pierre Boussaguet har samarbejdet med nogle af de største internationale jazz-navne. Han har bl.a. tidligere dannet duo med Ray Brown, og han bliver betragtet som en af de væsentlige bassister i Europa.

Ulf Wakenius har samarbejdet med adskillige internationale stjerner og bliver også selv regnet blandt dem. Ikke mindst er han kendt som medlem af NHØP-trioen samt den legendariske Oscar Peterson Trio.

Alex Riel og NHØP var i 1960'erne en del af husorkestret i Jazzhouse Montmartre i København, hvor de spillede sammen med store, internationale, gæstende jazzmusikere. De to unge talenter lagde allerede her fundamentet til deres internationale karrierer.

Palle Mikkelsen & Blood Sweat Drum + Bass Big Band, Feat. Wayne Siegel
Future Sound of Jazz: Uncut Stone
lørdag 9. juli 2011

Blood Sweat Drum + Bass er ikke alene et big band, men et udvidet en af slagsen med ekstra stor rytmegruppe. Bandets musik er eksperimenterende og futuristisk jazz med elementer af rock, pop, free-form, electronica og genren drum'n'bass med hurtige breakbeats og tunge, underliggende basfundamenter.

Blood Sweat Drum + Bass' leder Jens Christian Chappe medbragte flere gæster i sit talentfulde, eksperimenterende big band. Ved denne lejlighed optrådte to

mangeårige samarbejdspartnere, nemlig trompetisten Palle Mikkelsen, som blev kendt for sit samarbejde med Miles Davis på *Aura*, samt den walisiske harpenist Helen Davies. Derudover har den elektroniske musiker Sofus Forsberg i det seneste år arbejdet med Blood Sweat Drum + Bass Big Band, og denne aften var den herboende amerikanske komponist Wayne Siegel special guest. Han er kendt for sit arbejde med computere og levende musikere. Her medvirkede han med sit "Motion tracking performance system", og han integrerede Den Sorte Diamants unikke 12 kanals lydssystem i koncerten. Den elektroniske kunstner Vectral (Søren Lyngsø) bidrog med interaktive billedinstallationer.

Blood Sweat Drum + Bass er et udvidet big band med ekstra fokus på rytmegruppen. Orkestret bestod til dette arrangement af 1 vokal, 1 guitar, 2 kontrabasser, 2 keyboards, 3 slagøjsspillere og 14 blæsere foruden solister og gæstemusikere. Gennemsnitsalderen var 26 år.

Orkestret beskriver deres musik som eksperimenterende og futuristisk jazz med elementer af rock, pop, free-form, electronica og drum'n'bass. De fleste af numrene er komponeret med afsæt i genren drum'n'bass, som er karakteriseret ved hurtige breakbeats og tunge, underliggende basfundamenter. Men musikken er også inspireret af forskellige etniske musikformer.

Line up: Palle Mikkelsen (trompet), Wayne Siegel (electronics), Helen Davies (harpe), Søren Lyngsø (visuals), Anna Brøndsted (vokal), Sofus Forsberg (electronics) & Blood Sweat Drum'n'Bass Big Band w/ Jens Christian "Chappe" Jensen.

Arr. af Copenhagen Jazz Festival i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek.

Jens Steen Sehested:

Viser fra 1600-tallet

onsdag 14. september 2011

Medvirkende: Adam Riis, tenor, Lars Ulrik Mortensen, cembalo

Introduktion: Marita Akhøj Nielsen og Niels Martin Jensen

Den danske barokdigter Jens Steen Sehesteds viser fra 1600-tallet blev vakt til live, da tenoren Adam Riis og cembalisten Lars Ulrik Mortensen gav deres bud på, hvordan de lystige viser lød dengang.

Nogle af de mest charmerende barokdigte er skrevet af danskeren Jens Steen Sehested. De fleste af digtene er aldrig blevet trykt, men findes kun i håndskrifter fra omkring år 1700. Og i et enkelt håndskrift er der indført melodier til fire af Sehesteds viser, og det var dem, der stod i centrum for koncerten.

Anledningen var Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs udgivelse af *Jens Steen Sehesteds Digtning*, og koncerten indledtes med en kort introduktion til forfatterskabet ved udgiveren, Marita Akhøj Nielsen og en musikhistorisk indledning ved Niels Martin Jensen.

I dag er Sehested næppe kendt af mange, men i sin egen tid var han meget populær, og det er der gode grunde til. Hans poetiske sprog er frapperende, og hans emnevalg er centreret om kroppens behov og funktioner: Sjældent er sex skildret så festligt, sult så nagende, uhumskheder så ulækkert som i hans digte.

Sehested var med andre ord en original digter med en ganske speciel livsvej: Han var uægte barn af en højadelig statsmand og blev selv officer, men blev allerede pensioneret som 39-årig. Herefter blev han godsejer, men led konstant af pengemangel. Sehested digte er hudløse skildringer, hvor han ofte inddrager

Barokkens musikinstrumenter.

personlige erfaringer, der stadig fascinerer nutiden.

Den var den yngre og den ældre generation af barokspecialister, der opførte Sehesteds viser i en duo. Lars Ulrik Mortensen er herhjemme nok mest kendt for sit tætte samarbejde med barokorkestret Concerto Copenhagen, som han har ledet med så stort kunstnerisk overskud og autenticitet, at orkestret i dag er internationalt anerkendt. Adam Riis er bl.a. kendt fra sit faste virke i DR Vokalensemblet og sin solistvirksomhed med bl.a. Concerto Copenhagen, Baroque Fever og DR SymfoniOrkestret. Han har tidligere indgået i et frugtbart samarbejde om opførelser af barokmusik både i Concerto Copenhagen regi og andre sammenhænge.

Arrangementet var bekostet af Augustinus Fonden.

Copenhagen Chamber Music Festival 2011

Med *Trio con Brio Copenhagen* som kunstnerisk ledelse så en ny højtprofileret kammermusikfestival dagens lys i København i september. Det Kongelige Bibliotek var med i samarbejdet og glædede sig over at præsentere stærke internationale navne som cellisten Pieter Wispelwey, guitaristen Göran Söllscher, bratschisten Tatjana Masurenko og Wenzel Fuchs, soloklarinet-

tist i Berliner Filharmonikerne. Solisterne spillede i Dronningesalen sammen med musikere fra to af de mest efterspurgte danske kammerensembler, Den Danske Strygekvartet og Trio con Brio Copenhagen.

VIRTUOSI!

lørdag 24. september 2011

Del 1: Medvirkende:

Göran Söllscher, guitar

Pieter Wispelwey, cello

Wenzel Fuchs, klarinet

Tatjana Masurenko, bratsch

Den Danske Strygekvartet

Trio con Brio Copenhagen

Program:

Vivaldi: Koncert, D-dur for guitar og strygekvartet; Martini: Duo nr. 1 for violin og cello; Rimskij-Korsakov: *Song of the Indian Guest*, *Dance of the Buffoons*; Weber: Klarinetkvintet.

CONTRASTS

lørdag 24. september 2011

Del 2: Medvirkende:

Wenzel Fuchs, klarinet

Tatjana Masurenko, bratsch

Pieter Wispelwey, cello

Den Danske Strygekvartet

Trio con Brio Copenhagen

Program:

Beethoven: Cellosone, op. 102 nr. 2;

Bartók: *Kontraster*, for klarinet, violin og klaver; Mendelssohn: Oktet for strygere.

Arr. Copenhagen Chamber Music Festival i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek.

Erhvervelser

Håndskriftafdelingen

Manuskript til H.C. Andersens eventyr "De Vises Steen". – Se også artikel s. XX

Breve fra Henrik Pontoppidan til Aage Hirschsprung

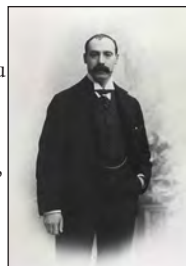
Håndskriftafdelingen har fra en privat ejer erhvervet ikke mindre end 268 breve og brevkort fra Henrik Pontoppidan (1857-1943) til hans daværende forlægger Aage Hirschsprung (1869-1909).

Brevene er skrevet i den periode, hvor Henrik Pontoppidan skrev nogle af sine væsentligste værker, nemlig i årene 1895 til 1909, hvor bl.a. romanen *Lykke-Per* udkom. Brevsamlingen viser ikke bare Henrik Pontoppidans tætte kontakt med forlæggeren Aage Hirschsprung, direktør for det lille eksklusive, højliterære forlag Det Schubothske Forlag. Den kaster også nyt lys over de hektiske år, hvor Pontoppidan for alvor etablerede sig som forfatter, hvilket understreger brevsamlingens litterære og kulturhistoriske værdi.

Brevene har hidtil kun via fotokopier været kendt i Henrik Pontoppidan-forskningens inderkreds, men nu kan de originale breve læses på Håndskriftafdelingens læsesal af alle, og teksterne kan også læses på den såkaldte Henrik Pontoppidan

Henrik Pontoppidan
Aage Hirschsprung

Portal, hvor der også findes en ny artikel til tidsskriftet *Bogens Verden* om brevene af Flemming Behrendt.

Det Kongelige Bibliotek køber sjældent Céline-brev

Det er ikke hver dag, at det Kongelige Bibliotek køber toilet-papir til samlingerne, men det skete i juni 2011 da Håndskriftafdelingen ved en auktion lagde et bud på og fik et brev skrevet på et stykke toilet-papir fra Vestre Fængsel.

Forfatteren til den hastige sarkastiske hilsen er den franske forfatter Louis-Ferdinand Céline (1894-1961, egl. Louis-Ferdinand Destouches), som efter krigen sad 18 måneder i dansk fængsel. I brevet bebrejder han en tidligere ven at have talt over sig til Karen Marie Jensen, den danserinde, som oprindeligt sørgede for bolig til Céline og hans kone Lucette i København.

”Den historie om smørkrukkerne som du, dit snakkehoved, fortalte til Karen, gik hele København rundt til stor fortræd for os ... Karen og hendes veninde gik i gang med at besnakke Lucette til at forlade mig, tage hjem til Frankrig og lade sig skille, mens jeg skulle forblive buret inde her! ... Du kan nok gætte med hvilket formål.”

I anledning af 50-året for Louis-Ferdinand Célines død i 1961 afholdt det franske auktionshus Drouot en auktion over sjældne bøger, manuskripter, billeder og breve af og om Céline.

Céline flygtede ved slutningen af anden verdenskrig til Danmark. Da han i Frankrig blev anklaget for landsforræderi med krav om dødsstraf, blev han sat i Vestre Fængsel. Efter 18 måneder blev han løsladt mod løfte om ikke at forlade Danmark og bosatte sig med Lucette på sin danske sagførers landsted Klarskovgård ved Korsør. Da han i 1951 modtog

amnesti, vendte de hjem til Frankrig.

Som dekoreret veteran fra Første Verdenskrig fungerede Céline i 1920'erne som fattiglæge. Hans debutroman *Rejse til Nattens Ende* (*Voyage au bout de la nuit*, 1932) anses for et af det tyvende

århundredes mesterværker. Céline er kendt for sin særlige krasse prosa – slangpræget, nihilistisk og obskøn.

Foruden brevet købte Det Kongelige Bibliotek originaludgaven af bogen *Scandale aux abysses* (1950) med en håndskreven dedikation til galleristen Colette Ducluzeau ”til minde om Korsør”.

Forfatterpapirer af Kirsten Hammann og Ida Jessen

Håndskriftafdelingen har for nylig erhvervet en lang række papirer fra forfatterne Kirsten Hammann (f. 1965) og Ida Jessen (f. 1964).

For Kirsten Hammanns vedkommende drejer det sig om de første udkast og manuskripter til romanerne *Veru Winkelvir* (1993), *Bannister* (1997), *Fra smørbullet* (2004) og *En dråbe i havet* (2008).

Fra Ida Jessen er bl.a. modtaget dagbogsoptegnelser og de første udkast til novellesamlingerne *De uskyldige* (1994) og *Den anden side af havet* (1997) og til romanerne *Vandpaladset* (1998), *Sommertid* (1999), *Den der lyver* (2001) *Foxy Lady. I-V* (2003), kladder til *ABC* (2005). Endvidere manuskriptet til en kasseret roman samt dele af manuskripter, der ikke blev medtaget i de udgivne værker.

Fælles for de mange udkast og manuskripter er, at de er skrevet i hånden og

giver et interessant indblik i skriveprocessen bag de anmelderroste og meget læste litterære værker.

Povl Christensen

Maleren, tegneren og grafikeren Povl Christensen (1909-77) var kendt som en fremragende bogillustrator, fortrinsvis af danske bøger, hvor hans arbejde med at skabe det rigtige forhold mellem tekst

Povl Christensens illustration til Leonora Christinas Jammersminde (Det Kongelige Bibliotek).

og billede kan ses i en lang række bøger, ikke mindst i illustrationerne til Blicher og H.C. Andersen. Håndskriftafdelingen har for nylig erhvervet en lang række af Povl Christensens originale træsnit og ætsninger, bl.a. til bøger af Brorson og Kingo, H.C. Andersen, Tom Kristensen samt Leonora Christinas *Jammersminde* og den franske middelalderdigter François Villon.

Andre erhvervelser

Administrator, førstebibliotekar, dr.phil.
Erik Dal (1922-2006): Efterladte papirer.

Professor, dr.phil.

Claus Bryld (f. 1940):

Korrespondance og andet materiale vedr. bøgerne *Hvilken befrielse, fortælling fra en opvækst i nazismens og retsopgørets skygge* (1995 og 2008) og *Besættelsestiden som kollektiv*

erindring, historie- og traditionsforvaltning af krig og besættelse 1945-1997 (1998).

Faksimile af gæstebogen fra "Deutsches Haus - København" fra perioden 29. 12. 1940 - 3. 12. 1944. Med "Efterskrift" (et digt) af Halfdan Rasmussen.

Herman Stilling (f. 1925) og Erik Nørsgaard (f. 1929): Originale "Anna-striber", lavet til dagbladet *Politiken* ca. 1970.

Erik Nørsgaard og Hans Bendix (1898-1984): Materiale vedr. Hans Bendix og dennes politiske og satiriske tegninger fra 1930'erne.

Musikafdelingen

Nye manuskripter af Svend S. Schultz

Blandt de nyere danske komponister, som har sit eget arkiv i samlingen af musikhåndskrifter, er Svend S. Schultz (1913-1998). Schultz var i mange år dirigent ved Radiokoret og havde derudover en stor og frugtbar komponistvirksomhed. Han var produktiv i mange genrer, men gjorde sig mest bemærket som vokalkomponist og har i den egenskab skabt nogle populære korsange – fx "Midsommersang" til tekst af Leo Estvad – og en række operaer, af hvilke ikke mindst *Høst* fra 1950 har opnået en for nyere operaer bemærkelsesværdig

succes. Værket havde urpremiere på Det Kongelige Teater i 1951 og er senere både udsendt i en fjernsynsversion og på cd.

Svend S. Schultz' Arkiv, som er særdeles omfattende, er for nylig blevet suppleret med dels en række autografer, dels nogle autografkopier af operapartiturer med komponistens egenhændige rettelser eller kommentarer. Til de første hører *Held over by*, *Variationer for orkester* og *Himmeltegnene*. *Koreografisk Suite for Orkester i 12 små Sæter* – et værk på ikke færre end 167 partitursider.

Nodemanuskript fra Ferdinand David

Komponisten, violinisten og dirigenten Ferdinand David (1810-73) var en af Niels W. Gades nærmeste venner under sidstnævntes ophold i Leipzig i 1840'erne.

I vinteren 1852-53 vendte Gade tilbage til den tyske musikmetropol for at optræde som gæstedirigent. Med sig havde han sin unge kone, Sophie, der givetvis har virket meget indtagende på Ferdinand David.

I hvert fald skrev han dette nodeblad med titlen "Kehre wieder! Lied ohne Worte componirt für Frau G-A-D-E" med navnet – der også er tonenavne – afspejlet i kompositionen. Dette manuskript har Det Kongelige Bibliotek erhvervet, og det kan ses i stort format online i REX.

Manuskripter fra Sven Methling

Dramatisk Bibliotek har modtaget en række manuskripter fra filminstruktøren og dramatikeren Sven Methling (1918-2005). Han skrev manuskripterne til en række folkekære film, men samlingen her præsenterer i højere grad hans alvorlige side.

Blandt titlerne ses f.eks. monologerne *Kalejdoskop* og *Ansigt til ansigt*, hørespillene *Gensyn*, *Glimt* og *Hvor kragerne vender* samt komedierne *Det spøger i Livadia* og *Ukendt menneske*.

Hele samlingen bliver søgbar i REX.

Birger Bartholins balletseminarer

Dramatisk Bibliotek har modtaget en større samling fra balletdanseren og pædagogen Birger Bartholins (1900-1991) bo, der supplerer det øvrige materiale fra denne fremtrædende danser.

Det drejer sig især om det årlige Bartholin International Ballet Seminar, men også om balletforestillinger rundt om i verden.

Samlingen indeholder bøger – bl.a. en række billedværker, særtryk, fotos (især scenebilleder), gæstebøger, avisudklip, programhæfter, regnskabsbøger samt korrespondance og mødereferater i relation til balletseminarerne.

Orientalisk og Judaistisk Afdeling

Nyerhvervelser

Koraner: Seks håndskrifter og en trykt udgave, som er i et miniformat på 3,5x2,5 cm. To har persiske lakbind fra 1800-tallet dekoreret med blomster.

Tre andre arabiske håndskrifter med religiøs indhold, hvor den ene er shiitisk.

En håndbog over islamisk lov.

Et kristen håndskrift med kopisk og

arabisk parallel tekst.

Etiopiske håndskrifter med kristne tekster: 11 i kodexform og fem i rulleform, alle på pergament. En del af dem har illustrationer af vigtige personer i typisk etiopisk stil. Hver af rullerne starter med et billede af en engel i mere eller mindre abstrakt form.

Kinesisk billedrulle med erotiske scener: 春官圖 (Billeder fra Forårs paladset) malet af 居廉 (Ju Lian) i 2. vintermåned i året bingwu (=1846). Billedrullen er anskaffet for at komplementere samlingens bloktryk af kinesiske erotikke udgivet og kommenteret af Robert van Gulik: *Mixi tukao* fra 1951.

Elephant Parade Copenhagen 1. juni - 25. august 2011. I sommeren 2011 var København vært for en af de største udendørs kunstudstillinger afholdt i Danmark. Udstillingen bestod af 102 unikke kunstværker, udført af danske og internationale kunstnere og designere. Omdrejningspunktet var 102 babyelefanter, støbt i glasfiber, som kunne opleves i parker og på gader og stræder i København og på Frederiksberg. Alle elefanterne blev efter udstillingen bortauktioneret, og pengene gik til den asiatiske elefants overlevelse. På Søren Kierkegaards Plads sås Elephant for the Polder Kingdom. Kunstner: Sven Hoekstra (Holland).

Publikationer

Bogens Verden. Tidsskrift for litteratur og kultur. Udg. af Det Kongelige Bibliotek og Det Danske Forfatter- og Oversættercenter Hald. Red.: Bruno Svindborg (ansvh.), Jørn Erslev Andersen, Peter Q. Rannes. Årg. 93, nr. 2, 2011. ISSN 0006-5692. Ab. (4 numre à 64 sider) 475 kr. Enkelte nr. 135 kr.

Diamanten. Kulturbld fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lise Bach Hansen (ansvh.). 7. årg., nr. 2. 2011. 24 s. Ill. ISSN 1399-6142. Kr. 20,- .
Gratis for medlemmer af Diamantklubben – Det Kongelige Biblioteks Kulturklub.

Forskning på Det Kongelige Bibliotek. Årsberetning 2010. 2011, 45 s., ill. ISSN 1603-4694. Gratis.

Häkli, Esko: *Innovation through Co-operation. The History of LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche) 1971-2009.* Museum Tusulanums Forlag, 2011. 371 s. Ill. (*Danish Humanist Texts and Studies*, vol. 41). ISBN 978-87-635-3791-9. ISSN 0105-8746. Kr. 375,-

Magasin fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lotte Philipson. 24. årg. nr. 2. 2011. 80 s. Ill. ISSN 0905-5533. Kr. 125,- (abonnement), kr. 50,- (løssalg).
Gratis for medlemmer af Diamantklubben – Det Kongelige Biblioteks Kulturklub.

Nyhedsbrev fra Håndskriftafdelingen [sommer 2011]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer ti gange om året (jan.-juni, sept.-dec.). *Nyhedsbrev fra Håndskriftafdelingen* findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Nyhedsbrev fra KulturPerler. [juni 2011]. Elektronisk nyhedsbrev, findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Nyhedsbrev fra Musik- og Teaterafdelingen [august 2011]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer hver anden måned. *Nyhedsbrev fra Musik- og Teaterafdelingen* findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Sørensen, Inger (udg.): *Et venskab. C.F.E. Hornemanns korrespondance med Edvard Grieg.* Museum Tusulanums Forlag, 2011. 166 s. Ill. (*Danish Humanist Texts and Studies*, vol. 40). ISBN 978-87-635-3741-4. ISSN 0105-8746. Kr. 198,-

Verdens skrifter. Red. af Stig T. Rasmussen. Udg. i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek og Forening for Boghaandværk. Forlaget Vandkunsten, 2011. 392 s. Ill. ISBN 978-87-2695-111-5. Kr. 299,95

Forsiden: *Yakusha-mitate-Tokaido-gojusan-tsugi. To Kabuki-skuespillere på Tokaido vejen. Fra en japansk bog med farvebloktryk (ukiyoe) med titlen: Yakusha mitate Tōkaidō gojūsan tsugi. Udgivet i 1800-tallet.*
Bogen har 53 portrætter lavet af Utagawa, Toyokuni (1769-1825) (Det Kongelige Bibliotek).

Bagsiden: *Wivex, tidligere restaurant i Tivolis facadebygning ved Vesterbrogade. Restauranten blev grundlagt i 1890 som Restaurant Wivel af Carl Wivel (1844-1922), og efter en tilbygning mod Bernstorffsgade i 1912 blev restauranten et fashionable mødested. I 1916 trak Carl Wivel sig tilbage, og i 1931 ændrede restauranten navn til Wivex. 1930 ombyggedes en del af restauranten. Efter en brand i 1943 genåbnedes restauranten 1946 i moderniseret stand. I 1930'erne-1950'erne transmitterede radioen middagskoncerter fra Wivex med bl.a. Teddy Petersens orkester, men i 1960'erne var tiden løbet fra stedet, som blev lukket og nedrevet (Det Kongelige Bibliotek).*

